

a môže byť vybojován jedine v souručenství s mezinárodním proletariátem. Historický úkol, pripadajúci revolučným spisovateľom v Československu, je nemalý. K jeho úspešnému splneniu je nutno, aby títo spisovatelia spolupracovali s revolučným dēlnictvom a v mezinárodnóm mēřítku s revolučnými spisovateľmi celého sveta. K tomu je zapotřebí, aby predvšim v Československu samém došlo medzi nimi k systematické spolupráci na organizačnom podklade. Základnou tēto práce môže byť časopis *Tvorba*. Je však zapotřebí vyvarovať sa chyb minulosti a príštím práci postaviť na platformu, jejž obrysy jsme zde načrtli.

Jsmo přesvědčeni, že na příštím kongrese mezinárodní revoluční literatury se sejdeme ke společné práci se zástupci organizovaného hnutí revoluční literatury v Československu.

II. světová konference
proletářské revoluční literatury
v Charkově

Podpisy: E. E. Kisch. — Tarasov-Rodionov, Fadějev, Panfjorov, Skačkov (Rusko). — Kirilenko (Ukrajina, SSSR). — Aragon, G. Sadoul (Francie). — F. C. Weiskopf, J. R. Becher, Ludwig Renn, E. Glaeser (Německo). — Siao (Čína). — Salam (Egypt). — Matsujama (Japonsko). — M. Gold (USA). — H. Heslop (Anglie). — B. Bajčidze (Gruzie). — Laicēn (Litva). — Illés (Maďarsko). — Bakalov (Bulharsko). — Jasiēnski (Polsko).

Vladimír Clementis: PREJAV
NA MEDZINÁRODNOM KONGRESE
REVOLUČNEJ LITERATÚRY V CHARKOVE
6.—15. NOVEMBRA 1930

Drahí súdruhovia!

Svoju reč začnem tým, že trochu doplním s. Illésa, pokiaľ ide o vzťah byra k revolučnej a proletárskej literatúre Československa. Súdr. Illés sám podčiarkol chybu, ktorej sa dopustilo byro, a v organizačnej časti svojho referátu ukázal cesty k náprave chýb. Nedostatočný záujem byra o revolučných spisovateľov Československa i nedostatočné spojenie s nimi bolo o to väčšou chybou, že cesty ideologického i formálneho rozvoja českej literatúry v poslednom čase mali v sebe niektoré zvláštne črty, ktoré museli zaujímať revolučných a proletárskych spisovateľov celého sveta. Už v rokoch 1919—1920 česká literatúra vyzdvihla tézy o proletárskej literatúre, ktoré našli svojich prívržencov najmä v skupine Devětsil a ktoré mali v sebe vplyvy staršieho pokolenia spisovateľov, patriacich čiastočne ešte do sféry ideologického pôsobenia sociálnodemokratických i anarchistických smerov. A maloburžoázni spisovatelia vedome propagovali podľa svojho receptu vypracovaný „socializmus“.

Najviac sformovanou a jednotnou v ideologickom zmysle bola skupina Devětsil, do ktorej patrili aj starší spisovatelia a pracovníci komunistickej strany, ako St. K. Neumann, Josef Hora, Ivan Olbracht a iní. Avšak koncepcia proletárskej literatúry, ako ju formulovala skupina Devětsil, trpela „proletkultovčinou“. Sotva tu treba dôkladnejšie hovoriť o podstate

tejto chyby. Táto istá skupina neskôr zanechala takzvanú proletársku literatúru a propagovala poetizmus; a v názoroch na prózu mala mnoho spoločného s teóriami sovietskeho Lefu. Boj s maloburžoáznymi tendenciami v komunistickej strane bol príčinou známeho vystúpenia siedmich českých spisovateľov, ktorí boli vylúčení z komunistickej strany. Medzi nimi je Ivan Olbracht, Stanislav Kostka Neumann, Josef Hora a iní. Keď máme niečo vyčítať byru, tak potom najmä nezaujímam o túto udalosť. Veď tu ide dokonca o spisovateľov veľmi populárnych medzi proletárskymi masami, ako je Ivan Olbracht, tu ide o neúnavných borcov za oslobodenie proletariátu, ako je St. K. Neumann.

Treba však poznamenať, že títo siedmi spisovatelia neboli medzi sebou veľmi silne ideovo spojení, ako ukázal ich ďalší tvorivý vývin. Hora a Seifert čoskoro po vylúčení našli cestu k sociálfašistickým orgánom. St. K. Neumann ostal i mimo strany progresívnym, revolučným intelektuálom, ktorý pomáhal strane, ktorý dokázal to počas diskusie na stránkach časopisu Tvorba roku 1929, ako aj svojou ďalšou činnosťou, najmä keď bol na čele Levej fronty. Tu nemôžeme hovoriť o príčinách vystúpenia siedmich, bolo by treba podať vyčerpávajúcu analýzu politického, hospodárskeho i kultúrneho stavu v Československu. Treba povedať, že na obhajobu strany proti vyššie spomínaným siedmim vystúpili vtedy spisovatelia z bývalej skupiny Devětsil, a taktiež zo slovenskej skupiny DAV. V súčasnom období českí revoluční spisovatelia sa grupujú okolo časopisu Tvorba, ktorý — nehľadiac na všetky chyby — má veľký význam. Slovenská skupina revolučných spisovateľov nemá vlastný orgán a čiastočne spolupracuje s časopisom Tvorba. Nemôžem zaprieť ten fakt, že v oblasti literatúry československým spisovateľom a kritikom chýba marxistická príprava.

Vyššie spomínané stroskotanie téz proletárskej literatúry (1919—1920) viedlo k tomu, že počas diskusie, ktorá sa začala o tejto otázke v ZSSR, u nás dokonca v stránkovej tlači, nehovorilo sa o proletárskej literatúre. Najprv treba postaviť a roz-

riešiť tento problém z ideologickej strany, tým viac, že strana do toho času ešte neprejavila záujem o otázky literatúry. Treba dať správnu líniu aj robkorskému (dopisovateľskému) hnutiu.

V každom prípade naše kritické poznámky na adresu byra neznižujú jeho skutočné a plodné úspechy, a niet pochybností, že len cestou medzinárodnej spolupráce revolučná a proletárska literatúra môže splniť svoju misiu. Skupiny Tvorba a DAV splnomocnili ma nadviazať pevné spojenie medzi byrom a nami.